

UFRS 17 *Sigorta Sözleşmeleri**

Bir Bakışta UFRS 17 *Sigorta Sözleşmeleri*

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), Mayıs 2017’de UFRS 17 *Sigorta Sözleşmeleri*’ni yayımlamıştır. UFRS 17, bir şirketin¹ düzenlediği sigorta sözleşmeleri ile elinde tuttuğu reasürans sözleşmelerine ilişkin bilgileri raporlarken uyması gereken hükümleri düzenlemektedir.

UFRS 17, 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren uygulanacaktır.

UFRS 17, geçici bir Standart olarak yayımlanan UFRS 4 *Sigorta Sözleşmeleri*’nin yerini alacaktır.

UFRS 17, sigorta sözleşmelerinin muhasebeleştirilmesini belirleyen ilk kapsamlı ve gerçek anlamda uluslararası bir UFRS Standardıdır.

Sigorta sözleşmelerine ilişkin mevcut muhasebe sistemi, yatırımcıların ve analistlerin;

- Hangi sözleşme gruplarının kâr sağlayan, hangilerinin zarara neden olan sözleşme grupları olduğunu belirlemelerini ve
- Sigorta sözleşmeleri hakkındaki güncel bilgileri analiz etmelerini

zorlaştırmaktadır.

Şirketler, UFRS 4’ü uygularken, sigorta sözleşmelerini belirli bir yöntemle muhasebeleştirmek zorunda değillerdir. Bunun yerine, farklı ülkelerdeki şirketler sigorta sözleşmelerini farklı şekilde muhasebeleştirebilirler ve hatta aynı şirket içinde dahi farklı muhasebeleştirme yöntemleri kullanılabilir.

UFRS 17:

- Sigorta sözleşmelerinin yükümlülükleri, riskleri ve performansına ilişkin güncellenmiş bilgi sağlar,
- Sigorta şirketleri tarafından raporlanan finansal bilgilerin şeffaflığını artırır; bu durum, yatırımcılara ve analistlere sigorta sektörünü anlamaları bağlamında daha fazla güven sağlar,
- Tüm sigorta sözleşmeleri için güncel ölçüm modeline dayalı olan tutarlı bir muhasebeleştirme sunar.

¹ Bu belgede, ‘şirket’ terimi UFRS Standartlarını kullanarak finansal tablolar hazırlayan işletmeyi ifade etmektedir. ‘Sigortacı’ ve ‘sigorta şirketi’ terimleri UFRS 17’de tanımlandığı şekilde sigorta sözleşmeleri düzenleyen işletmeyi ifade eder.

UFRS 17-Yeni Yaklaşım

UFRS 17, halihazırda UFRS 4 tarafından tutarsız bir şekilde ele alınan sigorta sözleşmelerinin muhasebeleştirilmesindeki bazı zorlukların çözümüne yönelik bir yaklaşımı ortaya koymaktadır. Sigorta sözleşmeleri:

- Çoğunlukla belirsiz sonuçları olan, ölçmenin zor olduğu, uzun vadeli ve karmaşık riskleri teminat altına alır,
- Genel olarak piyasalarda işlem görmez ve
- Önemli bir mevduat bileşeni içerebilir—Sigorta konusu olayın gerçekleşip gerçekleşmemesinden bağımsız olarak sigortacının sigortalıya ödemekle yükümlü olduğu tutar.

Sigorta Yükümlülükleri ve Riskler

UFRS 17, sigorta sözleşmeleri düzenleyen bir şirketin bu sözleşmeleri bilançoda aşağıdakilerin toplamı olarak raporlamasını zorunlu kılar:

- Sözleşmenin İfasına İlişkin Nakit Akışları**—Sigortacının almayı beklediği primlere ve ödemeyi beklediği hasarlar, faydalar ve giderlere ilişkin tutarların güncel tahminidir. Bu tahmin, söz konusu nakit akışlarının zamanlaması ve risklerine ilişkin düzeltme içerir.
- Sözleşmeye Dayalı Hizmet Marjı**—Gelecekte sigorta teminatının sağlanmasından beklenen kârdır (diğer bir ifadeyle, kazanılmamış kâr).

Sözleşmenin ifasına ilişkin nakit akışlarının ölçümü, sigorta sözleşmelerine dahil edilen her türlü faiz oranı garantilerinin ve finansal opsiyonların bugünkü değerini yansıtır.

UFRS 17, sigorta yükümlülüklerindeki ve risklerindeki değişikliklerin daha iyi yansıtılması için şirketin, sözleşmenin ifasına ilişkin nakit akışlarını; ilgili piyasa bilgileriyle tutarlı, güncel tahminleri kullanarak her raporlama tarihinde güncellemesini zorunlu kılar.

Ekonomik ortamdaki değişikliklerden (örneğin faiz oranlarındaki değişiklikler) kaynaklanan sigorta yükümlülüklerindeki değişiklikler, sigortacının finansal tablolarına zamanında yansıtılır.

Böylece UFRS 17, sigorta yükümlülüklerindeki değişikliklerin şeffaf bir şekilde raporlanmasının yanısıra sigorta sözleşmelerinin şirketin finansal durumu ve riskleri üzerindeki etkisine ilişkin güncellenmiş bilgiler sağlayacaktır.

UFRS 17 ölçüm modeli

Gelecekteki nakit akışlarının
bugünkü değeri

Risk düzeltmesi

Kazanılmamış kâr
(sözleşmeye dayalı hizmet marjı)

Sigorta yükümlülükleri
(bilançoda raporlanan sigorta
sözleşmesi yükümlülükleri)

Sözleşmenin ifasına ilişkin nakit akışları

Sigorta Performansı

UFRS 17, sigortacıların sigorta sözleşmelerinden iki yolla elde ettiği kârı ayrıştırarak bilgi sağlamasını zorunlu kılar:

- Sigorta hizmeti sonucu; sigorta teminatı sağlanmasından kazanılan kârı gösterir ve
- Finansal sonuç; aşağıdakileri kapsar:
 - Finansal varlıkların yönetilmesinden sağlanan yatırım geliri ve
 - Sigorta yükümlülüklerinden kaynaklanan sigorta finansman giderleri—İskonto oranlarının ve diğer finansal değişkenlerin, sigorta yükümlülüklerinin değeri üzerindeki etkisi.

UFRS 17 uygulanırken, gelecekteki sigorta teminatıyla ilgili olarak beklenen primler ve ödemelere ilişkin tahminlerdeki değişiklikler, beklenen kârı düzeltecektir—Diğer bir ifadeyle, sigorta sözleşmeleri grubunun sözleşmeye dayalı hizmet marjı bu değişikliklerin etkisine göre artacak ya da azalacaktır.

Bu tür tahmin değişikliklerinin etkisi, daha sonra sigorta teminatı sağlanarak sözleşmeye dayalı hizmet marjı kazanıldıkça kalan teminat dönemi boyunca kâr veya zarara yansıtılacaktır.

Sözleşmenin başlangıcında veya daha sonra, sigortacının hasarlar, faydalar ve giderler için ödemeyi beklediği tutarların, primlerden almayı beklediği tutarları aşması durumunda, sözleşme zarar yaratan sözleşmedir ve fark derhal kâr veya zarara yansıtılacaktır.

Sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan zararların zamanında finansal tablolara alınması ve kârların sigorta teminatı sağlandıkça finansal tablolara alınması; sigorta sözleşmesi düzenleyen şirketlerin sürekliliği ve gelecekteki kârlılığı hakkında önemli bilgiler sağlayacaktır.

Sigorta Hasılatı

UFRS 17, şirketin, sigorta teminatı için talep ettiği tutarı, primleri aldığı anda değil bu tutarı kazandığında sigorta hasılatı olarak raporlamasını zorunlu kılar.

Ayrıca, UFRS 17, sigorta hasılatının, hizmetler için talep edilen tutarlar dışında kalan, sigortalının yatırımını temsil eden mevduatları içermemesini zorunlu kılar. Benzer şekilde UFRS 17, şirketlerin, mevduat geri ödemelerini sigorta gideri yerine yükümlülüklerin yerine getirilmesi olarak sunmasını zorunlu kılar.

UFRS 17’de yer alan hasılatın raporlanmasına ilişkin hükümler, diğer sektörlerdeki müşterilerin birçoğuyla yapılan sözleşmelerden ve bugünkü bir çok kısa vadeli sigorta sözleşmesinden doğan hasılatın finansal tablolara alınmasıyla tutarlıdır. Buna karşılık, bu hükümler, birçok uzun süreli sigorta sözleşmesi için bugün kullanılan muhasebe uygulamalarından farklılık göstermektedir.

Kâr veya Zararda Sunulan Faydalı Bilgiler

İzleyen sayfadaki örnek, bir sigortacının, UFRS 17’yi uygulayarak hazırladığı kâr veya zarar bilgilerinin, finansal tablo kullanıcılarına nasıl daha faydalı bilgi sağlayacağını göstermektedir:

UFRS 4 Uygulanması Durumunda Kâr veya Zarar Örneği					UFRS 17 Uygulanması Durumunda Kâr veya Zarar Örneği				
Bu tabloda, tutarlar ‘para birimi’ (PB) cinsinden ifade edilmektedir.	1.Yıl PB	2. Yıl PB	3. Yıl PB	Toplam PB		1.Yıl PB	2. Yıl PB	3. Yıl PB	Toplam PB
Primler ²	15.000	-	-	15.000	Sigorta Hasılatı	320	339	386	1.045
Gerçekleşen Hasarlar ve Diğer Giderler	(170)	(171)	(18.080)	(18.421)	Gerçekleşen Hasarlar ve Diğer Giderler	(8)	-	-	(8)
Sigorta Sözleşmesi Yükümlülüklerindeki Değişim	(16.048)	(744)	16.792	-	Sigorta Hizmeti Sonucu	312	339	386	1.037
Yatırım Geliri ³	1.500	1.281	1.677	4.458	Yatırım Geliri	1.500	1.281	1.677	4.458
Kâr veya Zarar	282	366	389	1.037	Sigorta Finansman Gideri	(1.500)	(1.281)	(1.677)	(4.458)
Bu örnek, UFRS 4 uygulandığında, sigorta sözleşmeleri grubuna ilişkin kâr veya zararın sunumunda kullanılan yaygın bir yöntemi göstermektedir. Sigorta sözleşmelerinin muhasebeleştirilmesinde UFRS 4 uygulanırken kullanılan çok çeşitli yöntemler bulunduğu için, bu örnekteki sunum, farklı bir ülke veya şirketin belirli bir uygulamasını temsil etmeyebilir.					Net Finansal Sonuç	-	-	-	-
					Kâr veya Zarar	312	339	386	1.037
Bu örnek, 100 adet sigorta sözleşmesinden oluşan bir grup için iki önemli değişikliği göstermektedir. Bu örnek, özellikle UFRS 17’nin aşağıdaki özelliklerini göstermektedir:									
(a) Primlerin düzenlendiğinde gelir olarak ve vadesi geldiğinde gider olarak raporlanmasına (‘sigorta sözleşmesi yükümlülüğündeki değişikliğe’ ilişkin kalemin bir parçası olarak) ilişkin yaygın şekilde kullanılan uygulamayı kaldırmaktadır – Sigorta hasılatı, diğer sektörlerde olduğu gibi, sağlanan hizmetleri ve primlerdeki paranın zaman değerini (4.458 PB) yansıtır ve mevduatları (18.413 PB) içermez (toplam sigorta hasılatı=15.000 PB + 4.458 PB - 18.413 PB = 1.045 PB) ve									
(b) Şirketlere, sigorta sözleşmeleri grubunun kârlılığını açıklamaları için kârın iki ana etmenini - ‘sigorta hizmeti sonucu ⁴ ’ ve ‘net finansal sonuç’ olarak adlandırılan - ayrı olarak sunma imkânı sağlar.									

2 Varsayımlar:

a) Her sigortalı 3 yıllık teminat döneminin başlangıcında 150 PB’lik tek bir prim ödemesinde bulunur.

b) Sigortacı, belirli bir varlık havuzunu (fonu) satın alır ve havuzu gerçeğe uygun değeri kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçer.

c) Sigorta sözleşmesinin faydalanıcıları; (i) Sigortalının teminat dönemi içinde ölmesi durumunda; 170 PB ya da daha yüksek olması durumunda fondaki yatırımın değerini alırlar. Sigortacı, ilk defa finansal tablolara alma sırasında, her yılın sonunda bir sigortalının öleceğini ve tazminat talebinin derhal yerine getirileceğini beklemektedir; ya da (ii) Sigortalının teminat döneminin sonuna kadar yaşaması durumunda; teminat döneminin sonunda fondaki yatırımın değerini alırlar.

3 UFRS 4’ü uygularken bazı şirketler, kâr veya zararda ‘toplam hasılat’ adında bir alt toplam kalemi sunar. Bazı şirketler, primleri yalnızca bu alt toplam kalemine dahil eder. Diğer şirketler, primlerin ve yatırım gelirinin toplamını söz konusu alt toplam kalemine dahil eder.

4 UFRS 17’yi uygularken, sigorta hizmeti sonucu, birçok şirket için sigorta hasılatından sigorta hizmet giderlerinin düşüldüğü yeni bir ölçü olacaktır.

Güncellenmiş Bilgiler Sağlayan Tutarlı Bir Standart

UFRS 17 kapsamlı ve gerçek anlamda uluslararası bir UFRS Standardıdır.

Sigortacıların da dahil olduğu bir çok paydaş, ortak küresel bir sigorta muhasebesi standardına (bu standardın nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşler değişse de) ihtiyaç olduğu konusunda hemfikirdirler.

UFRS 4 geçici bir standarttır. Sigorta sözleşmelerinin ölçümünü belirlemez. Bunun yerine, sigorta sözleşmelerinin ölçümünde, şirketlere genellikle yerel finansal raporlama hükümlerine (ulusal genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri - UGKGMİ) dayalı farklı uygulamaları kullanmayı sürdürmelerine izin verir.

Sonuç olarak, sigortacılar halihazırda şirketlerinin kilit yönleri hakkındaki finansal bilgileri raporlarken çok çeşitli muhasebe uygulamaları kullanmaktadırlar.

Bu durumu bir örnekle göstermek gerekirse; iki ülkenin UGKGMİ'ni kullanarak aynı sonuçları raporlayan bir sigorta şirketi, tabloda gösterilen farklılıkları raporlamıştır:

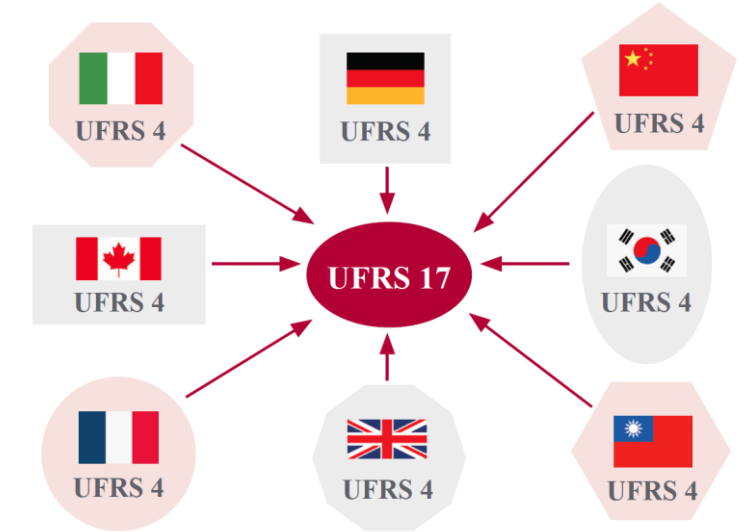
UFRS 4'ün İzin Verdiği Farklılıklar			
(milyon PB)	Aynı sigorta şirketi		
	GKGMİ A kullanılarak ölçülen (cari değer)	GKGMİ B kullanılarak ölçülen (cari değer)	Farklılıklar
Hasılat	17.248	13.156	(%24)
Net Gelir	949	1.303	%37
Özkaynaklar	12.851	13.277	%3

GKGMİ A ve GKGMİ B, lider sigorta piyasalarında uygulanan ve halihazırda UFRS 4 uygulanırken sigortacılar tarafından sigorta muhasebe politikası geliştirmede temel alınan ulusal GKGMİ'ni temsil etmektedir.

GKGMİ A, UFRS 17 gibi, sigorta yükümlülüklerinin ölçümünde, güncellenmiş varsayımların kullanımını zorunlu kılmaktadır (diğer bir ifadeyle, cari değer ölçümü).

Sonuç olarak, sigorta şirketleri UFRS 17'yi ilk defa uyguladıklarında, sigorta sözleşmeleri için tutarlı tek bir yeni muhasebe çerçevesine geçecekler ancak başlangıç noktaları farklı olacaktır.

UFRS 17'ye Farklı Noktalardan Geçilmesi⁵

Genellikle her yeni standart için, muhasebeleştirme hükümlerindeki değişikliklerin etkisi ülke ve şirket bazında çeşitlilik gösterir, ancak UFRS 17 ile değişkenlik önemli ölçüde daha belirgin olacaktır. Çünkü benzer sigorta sözleşmeleri için dahi halihazırda farklı muhasebeleştirme uygulamaları kullanılmaktadır.

⁵ Bu sayfadaki resimde gösterilen ülkeler –bir dereceye kadar UFRS Standartlarını uygulayan sigorta şirketleri ile– ‘2015 yılı dünya sigortacılığı; bölgesel farklılıklar arasında istikrarlı büyüme’, Swiss Re, sigma NO 03/2016’ya göre 2015 yılında [düzenlenen](#) en yüksek sigorta primlerine sahip ülkeleri temsil etmektedir.

UFRS 17 Bütün Sigorta Sözleşmeleri İçin Güncellenmiş Bilgi Sağlar

Mevcut sigorta muhasebesi uygulamalarından bazıları, sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan gerçek finansal pozisyonu veya performansı yeterince yansıtmamaktadır. Örneğin bazı sigortacılar sigorta sözleşmelerini;

- Yalnızca sigortacının sigorta sözleşmesi yaptığında sahip olduğu -muhtemelen onlarca yıl önceki- beklentilerini yansıtan bilgileri kullanarak ve bu beklentileri daha sonra güncellemeden ve/veya
- Finansal opsiyonlar ve faiz oranı garantileri gibi sigorta sözleşmelerinde saklı karmaşık özelliklerin cari değeri hakkında eksik bilgileri yansıtarak ölçmektedir.

UFRS 17'nin getirdiği değişikliklerin, UFRS 4'ü uygulayan şirketler tarafından halihazırda kullanılan sigorta muhasebesi uygulamalarına bağlı olarak, farklı ülkelerde faaliyet gösteren sigorta şirketlerini farklı şekilde etkilemesi muhtemeldir.

Örneğin, günümüzde birçok sigortacı, uzun vadeli sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan gelecekteki nakit akışlarını, sözleşme başlangıcından sonra güncellenmemiş iskonto oranlarını (diğer bir ifadeyle, tarihi oranlar) kullanarak iskonto etmektedir. Bununla birlikte, bazı sigortacılar, cari iskonto oranlarını kullanırlar ve farklı ülkelerde düzenlenen sigorta sözleşmeleri için farklı muhasebe uygulamalarını benimseyen bazı çok uluslu sigortacılar, oranların bileşimini kullanır – diğer bir ifadeyle, bazı sözleşmeleri cari oranları kullanarak diğerlerini ise tarihi oranları kullanarak ölçerler.

UFRS 17'yi uyguladıklarında bütün sigorta şirketleri, sigorta sözleşmelerini ölçerken cari oranları kullanacaklardır. Günümüzde birçok şirket sigorta sözleşmesi yükümlülüklerinin dayanağı olan varlıkların beklenen getirisine dayalı iskonto oranlarını kullanırken, UFRS 17 kapsamında kullanılacak olan iskonto oranları, sigorta sözleşmesi yükümlülüklerinden kaynaklanan nakit akışlarının özelliklerini yansıtabacaktır.

UFRS 17 uygulanırken kullanılan güncel oranlar bazı ülkelerdeki uygulamalarda farklı şekilde belirlenecek olsa da, bugün cari oranları kullanan şirketler için fark genel olarak çok daha az olacaktır.

Aşağıdaki tabloda şirketler arasından seçilen bir örneklem için gösterildiği üzere, UFRS 17'nin zorunlu kıldığı cari iskonto oranlarının kullanımı, tüm şirketler için olmamakla birlikte bir çok şirket için önemli değişikliğe neden olacaktır:

Örneklemdaki Şirketlerin 2015 Yılında Kullandığı İskonto Oranları ⁶		
Oranların türü	Şirket sayısı	
	UFRS 4	UFRS 17
Cari Oranlar	31	72
Tarihi Oranlar	25	-
Oranların Bileşimi	16	-
Toplam	72	72

6 UFRS Standartlarını kullanan ve borsada işlem gören 72 sigorta şirketinin 2015 yıllık raporlarında yer alan bilgilere dayalı olarak yapılan analiz.

Kârlılığa İlişkin Daha İyi Bilgi

Bazı sigortacılar, mevzuata uyum sağlamak amacıyla, sigorta sözleşmelerini halihazırda cari değerleri ile ölçmektedirler. Ancak, çoğu düzenleyici çerçevenin temel amacı, genel amaçlı finansal tablo kullanıcılarına faydalı bilgi sağlamaktan ziyade, müşterileri korumak, sigorta ürünlerinin kullanılabilirliğini ve ekonomik istikrarı sağlamaktır. Sonuç olarak, birçok ihtiyatlı çerçeve, performans raporlama ölçütleri sağlamak için tasarlanmamıştır. Bunlar, gereken sermayeye odaklanırlar.

UFRS 17, sigorta sözleşmelerinin cari ve gelecekteki kârlılığı hakkında faydalı bilgi sağlayacaktır.

Sigorta sözleşmeleri arasındaki kârlılığa ilişkin farklılıklar, şirketin sürekliliği ve gelecekteki kârlılığı hakkında önemli bilgiler sağlar. Bu bilgiler, sigorta sözleşmelerinin raporlanmasındaki şeffaflığı artıracak ve yatırımcılar ile diğer finansal tablo kullanıcılarının karar almaları için önemli ilave bilgiler sağlayacaktır.

Ayrıca, UFRS 17, şirketin raporlama döneminin sonunda bilançoda kalan sözleşmeye dayalı hizmet marjının ne zaman kâr veya zarara yansıtılmasının beklendiğine ilişkin bir açıklama sunmasını zorunlu kılar. Bu açıklama, sigorta teminatı sağlanmasından kaynaklanan sigorta sözleşmelerinin gelecekteki beklenen kârlılığı hakkında bilgi sağlayacaktır.

Şirket, UFRS 17'yi uygularken, sigorta sözleşmeleri grubu için kâr veya zarara;

- Teminat sağlandıkça, teminat sağlanmasından beklenen kârı ve
- Şirketin zarar beklendiğini belirlediği anda beklenen zararı (başlangıçta veya daha sonra)

yansıtır.

Sigorta sözleşmeleri arasındaki kârlılığa ilişkin farklılıkların görünür olması için UFRS 17, şirketin zarara neden olacak sözleşme gruplarını diğer sözleşmelerden ayırtmasını zorunlu kılar.

Aşağıdaki paragraflar, şirketin sözleşmeleri ne şekilde gruplandıracağını açıklamaktadır.

1 Sigorta Sözleşmeleri Portföyleri

UFRS 17'yi uygularken şirket, ilk olarak sigorta sözleşmesi portföylerini belirler.

Bir portföy, benzer risklere tabi olan ve birlikte yönetilen sözleşmeler setidir. Örneğin, yaşam boyu hayat sigortası sözleşmeleri, yıllık gelir ve araç sigortası sözleşmeleri üç ayrı portföyü temsil eder.

2 Sigorta Sözleşmesi Grupları

Şirket sigorta sözleşmesi portföylerini tanımladıktan sonra, sözleşmelerin beklenen kârlılığına ilişkin farklılıklarını dikkate alarak her portföyü gruplara ayıracaktır.

Yalnızca aynı yıl içinde düzenlenen sözleşmeler, aynı grupta yer alabilecektir – örneğin, Mayıs 2021'de düzenlenen bir sözleşme, Haziran 2022'de düzenlenen bir sözleşme ile aynı grupta yer alamaz.

İlk defa finansal tablolara alma sırasında zarar yaratması beklenen (diğer bir ifadeyle, ekonomik açıdan dezavantajlı) sözleşmeler için şirket, zararı derhal kâr veya zarara yansıtacaktır. Böylece zarar yaratan sözleşmeler ile kâr yaratan sözleşmelerin birlikte gruplanması nedeniyle kârlar ve zararlar netleştirilmeyecektir.

İlk defa finansal tablolara alma sırasında kârlı olması beklenen sözleşmeler için şirket, beklenen kârı, sigorta teminatı sağladıkça finansal tablolara alacaktır. Beklenen kâr, iki gruba dağıtılacaktır:

- İlk defa finansal tablolara alma sırasında, daha sonra ekonomik açıdan dezavantajlı hale gelmesine ilişkin önemli bir olasılık bulunmayan sözleşmeler grubu (varsa) ve
- Diğer sözleşmeler grubu (varsa).

UFRS 17, şirketin, sigorta sözleşmelerini asgari olarak belirlenenden daha fazla gruba ayırmasına izin verir.

Örneğin, şirketin iç raporlama sisteminin, sözleşmelerin ilk defa finansal tablolara alındıktan sonra ekonomik açıdan dezavantajlı hale gelmesi konusunda farklı olasılıkları daha ayrıntılı bir düzeyde ayırtıran bilgiler sağlaması halinde, birkaç sözleşme grubu oluşturulabilir.

UFRS 17’de yer alan gruplandırmaya ilişkin hükümler, düzenleyici kısıtlamalar nedeniyle ortaya çıkan ekonomik farklılıklar için bir istisna içerir. Örneğin, bazı ülkelerde, yerel mevzuat, bir şirketin yaş ve cinsiyet gibi belirli özellikler sebebiyle sigortalılardan farklı primler talep etmesini yasaklayabilir. Bu tür yerel mevzuatlar, şirketin, belirli bir sigortalının bir özelliğinden kaynaklanan riski, sigortalıdan talep edilen fiyatta yansıtmasını engeller. Kârlılığa ilişkin farklılıkların sebebinin bu tür bir mevzuat olması halinde UFRS 17, bu tür sözleşmelerin beklenen kârlılıkları farklı olsa dahi aynı grupta yer almalarına izin verir.

Yıllık Kohortlar

Aşağıdaki örnek, UFRS 17’de yer alan, yalnızca aynı yıl içinde düzenlenen sözleşmelerin birlikte gruplandırılmasına ilişkin hükmün gerekçesini göstermektedir:

Şirketin aşağıdaki sözleşmeleri düzenlediğini varsayalım:

- 1-2 yılları arasında 100 PB primli ve 10 PB kazanılmamış kârı olan beş yıllık sözleşmeler ve
- 3-4 yılları arasında 100 PB primli ve 2 PB kazanılmamış kârı olan beş yıllık sözleşmeler.

Yıllık kohort hükmü olmadan:

- 1-2 yıllarında düzenlenen sözleşmelerin kazanılmamış kârı, 6. yıldan sonra da devam edecektir; çünkü 1-2 yıllarında düzenlenen sözleşmelerin kârlılığı ile 3-4 yıllarında düşük kârlı olarak düzenlenen sözleşmelerin ortalaması alınır ve 3-9 yılları boyunca finansal tablolara yansıtılır.
- Kârlılıktaki değişime ilişkin bilgi finansal tablolara zamanında yansıtılmayacaktır.

UFRS 17 ve Dalgalanmalar

Şirket, ekonomik koşullardaki değişikliklerin sigorta sözleşmeleri üzerindeki etkilerini finansal tablolarına derhal yansıtmalıdır. Bu sebeple, UFRS 17, şirketin sigorta sözleşmesi yükümlülüklerinin ölçümünü, her raporlama tarihinde, nakit akışlarının ve iskonto oranlarının tutarı, zamanlaması ve belirsizliğine ilişkin güncel tahminleri kullanarak güncellemesini zorunlu kılar.

Sigortacının varlıklarının ve yükümlülüklerinin ekonomik olarak eşleşmesi ve cari değer ilkesi kullanılarak ölçülmesi durumunda, sigortacının finansal tabloları ekonomi ya da muhasebe uyumsuzluklarından kaynaklanan dalgalanmalar göstermeyecektir.

Bu nedenle şirket, sigorta sözleşmelerine dayanak olan varlıklarını gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçtüğünde, sigorta yükümlülüklerinin ilgili piyasa bilgisiyle tutarlı güncel tahminler kullanarak ölçümü, muhasebe uyumsuzluklarını azaltır. UFRS 17, bir çok muhasebe uyumsuzluğunu azaltmak için opsiyonlar sunar.

Sonuç olarak, şirket UFRS 17'yi uyguladığında, kâr veya zarara yansıtılan tutarlardaki dalgalanmaların esas olarak ekonomik koşullardaki değişikliklerin etkisini yansıtması beklenir.

Aşağıdaki paragraflar, UFRS 17'nin dalgalanmaları azaltan belirli özelliklerini açıklamaktadır.

① Tüm tahmin değişiklikleri derhal kâr veya zararı etkilemeyecektir

UFRS 17'yi uygularken şirket, sigorta sözleşmesi yükümlülüklerindeki değişikliklerin yalnızca bazılarını derhal kâr veya zarara yansıtacaktır.

Şirket, gelecekteki nakit akış tahminlerindeki değişiklikleri, aşağıdaki gibi, farklı şekilde ele alacaktır:

- Gelecekteki sigorta teminatına ilişkin değişiklikler, bilançodaki değişikliklerden etkilenen sözleşmeler grubunun kazanılmamış kârını düzelterek finansal tablolara alınacaktır ve
- Geçmişteki sigorta teminatına ilişkin değişiklikler kâr veya zarara yansıtılacaktır.

Ekonomi ve Muhasebe Dalgalanmaları

Dalgalanma terimi, genellikle hem ekonomi hem de muhasebe uyumsuzluklarını ifade etmek için kullanılır.

Ekonomi uyumsuzluğu, varlıkların ve yükümlülüklerin ekonomik koşullardaki değişikliklere farklı şekilde karşılık vermeleri durumunda ortaya çıkar.

Şeffaflık, ekonomi uyumsuzluklarının, şirketin finansal tablolarında tam olarak yansıtılmasını gerektirir.

Muhasebe uyumsuzluğu, ekonomik koşullardaki değişikliklerin, varlıkları ve yükümlülükleri aynı derecede etkilemesi ancak söz konusu varlık ve yükümlülüklerin defter değerlerinin bu değişikliklere farklı temellerde ölçüldükleri için- aynı şekilde karşılık vermemeleri durumunda ortaya çıkar.

Muhasebe uyumsuzlukları bir şirketin finansal durumunu ve performansını saptırır, bu nedenle mümkünse elimine edilmelidir.

2 Değişken Ücret Yaklaşımı

Bazı sigorta sözleşmeleri, adi hisse senetleri gibi dayanak kalemlerin gerçeğe uygun değerine bağlı olarak getiri sağlar. Bu tür sözleşmeler, ‘doğrudan katılım özelliği bulunan sigorta sözleşmeleri’ olarak adlandırılırlar.

Sigortacı ve onun sigortalıları -payların gerçeğe uygun değerinin piyasanın yönlendirdiği değişikliklerden etkilenen- bu getirileri paylaşır.

UFRS 17’de, doğrudan katılım özelliği bulunan sözleşmelerin muhasebeleştirilmesi için özel bir yaklaşım -‘değişken ücret yaklaşımı’- yer almaktadır. Bu yaklaşım şirketlerin, getirilerdeki değişiklikler nedeniyle sigorta sözleşmesi yükümlülüklerinde meydana gelen bazı değişiklikleri, kâr veya zararda değil, bilançodaki kazanılmamış kârı düzelterek finansal tablolara almasına olanak tanır.

3 Risk Azaltma Seçeneği

Muhasebe uyumsuzlukları, örneğin sigortacının:

- Sigorta sözleşmesinde saklı garantilerden kaynaklanan riski yönetmek için türev ürünler elde tutması halinde,
- Bu türev ürünlerin gerçeğe uygun değerindeki değişimlerin etkisini kâr veya zarara yansıtması halinde ve
- Bu garantilerin gerçeğe uygun değerindeki değişimlerin etkisini kâr veya zarara yansıtması halinde (diğer bir ifadeyle, değişken ücret yaklaşımını kullanarak)

ortaya çıkabilir.

UFRS 17’de, şirketin, doğrudan katılım özelliği bulunan sigorta sözleşmelerinin finansal risklerini, türev ürünleri kullanarak azaltması durumunda uygulanabilecek bir seçenek mevcuttur.

Şirket, bu tür sigorta sözleşmelerindeki karmaşık özelliklerin -poliçe sahibine garanti edilen asgari ödemeler gibi- meydana getirdiği finansal risklerdeki değişiklikleri, değişken ücret yaklaşımının gerektirdiği şekilde kazanılmamış kârı düzelterek finansal tablolara yansıtılmaya, kâr veya zarara yansıtılmaya tercih edebilir.

Söz konusu finansal riskin kâr veya zarara yansıtılması, kâr veya zarara yansıtılan ilgili türev ürünlerdeki gerçeğe uygun değer değişimlerinin etkisini kısmen netleştirir ve olası muhasebe uyumsuzluklarını azaltır.

4 Finansal Varsayımlardaki Değişikliklerin Sunumuna İlişkin Seçenek

Sigorta sözleşmesi yükümlülüklerindeki değişiklikler, finansal varsayımlardaki (diğer bir ifadeyle, iskonto oranları ve diğer finansal değişkenler) değişikliklerin sonucu olabilir.

UFRS 17’yi uygularken şirket, finansal varsayımlardaki bazı değişikliklerin etkisini, değişikliklerin gerçekleştiği dönemde finansal tablolarına alacaktır. Bununla birlikte, şirket bu etkiyi nerede sunacağını (kâr veya zararda veya kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir arasında dağıtarak) seçecektir. Seçim, her bir sigorta sözleşmesi portföyü için ayrı olarak yapılacaktır.

UFRS 17 tarafından sağlanan finansal varsayımlardaki değişikliklerin etkilerinin sunumundaki esneklik, şirketin her bir sigorta sözleşmesi portföyünü muhasebeleştirme esasını, söz konusu portföyün dayandığı varlıkları muhasebeleştirme esasıyla uyumlaştırmasına izin verecektir.

Şirketin, finansal varlıklardan sağlanan yatırım geliri ve sigorta sözleşmesi yükümlülüklerinden kaynaklanan sigorta finansmanı giderleri arasındaki muhasebe uyumsuzluklarını en aza indiren opsiyonu tercih etme olasılığı yüksektir.

Örneğin, esas olarak gerçeğe uygun değerden ölçülen ve gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan finansal varlıkları elinde bulundurması durumunda sigortacının, finansal varsayımlardan kaynaklanan sigorta sözleşmesi yükümlülüklerindeki tüm değişiklikleri de kâr veya zararda sunma olasılığı yüksektir. Finansal varsayımlardaki değişiklikler, kâr veya zararda azalmış toplam etkiyle yükümlülüklerdeki kazanç tarafından kısmen netleştirilen varlıklarda zararla sonuçlanabilir.

Uygulama Desteđi

Yürürlük Tarihi

UFRS 17, 1 Ocak 2021 tarihi veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde uygulanır.

UFRS 9 *Finansal Araçlar* ve UFRS 15 *Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat*'ı uygulayan şirketler, UFRS 17'yi erken uygulamayı tercih edebilir.

UFRS 17, şirketin UFRS 17'yi ilk kez uygulamasını kolaylaştırmak için çeşitli geçiş kolaylıkları sağlamaktadır.

Örneğin, şirketin, uygulanmasının mümkün olmaması halinde sigorta sözleşmelerini, UFRS 17 baştan beri uygulanıyormuş gibi muhasebeleştirilmesi zorunlu değildir. Bunun yerine şirket, değiştirilmiş geriye dönük yaklaşımı veya gerçeğe uygun değer geçiş yaklaşımını kullanabilir.

Ayrıca UFRS 17, UFRS 9'u önceki bir tarihte uygulamış olan şirkete, UFRS 17'yi ilk uygulama tarihinde mevcut olan durum ve şartlara bağlı olarak, UFRS 9'u uygulayarak finansal varlıkların sınıflandırmalarını (diğer bir ifadeyle, bunların nasıl ölçüldüğünü) yeniden değerlendirmesine izin verir.

Uygulamadaki Zorluklar

UFRS 17, bazı şirketler için mevcut sigorta muhasebesi uygulamalarında temel değişiklikler getirmektedir. UFRS 17'deki birçok kavram, bazı şirketler için yeni olabilir.

Çeşitli sigorta sözleşmelerinin ölçümündeki farklı riskleri yansıtmak için, UFRS 17'de yer alan bazı hükümler tartışılır derecede karmaşıktır. Şirketler, UFRS 17 hükümlerini uygularken, sistemlerinin geliştirilmesi de dahil, önemli işlemsel maliyetlere katlanacaklardır.

UFRS 4'teki uygulama boşluklarını herhangi bir ulusal GKGMİ'nin doldurduğu düşünülürse şirketler, yeni hükümlere geçişe farklı perspektiflerden yaklaşacaklardır.

Sonuç olarak IASB, UFRS 17'nin uygulanmasını desteklemek için, muhtemel uygulama sorularının tartışılacağı bir geçiş kaynağı grubunun kurulması da dahil olmak üzere birçok faaliyet planlamıştır.